СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX. Ч. 208. Джерзі Сити, Н. Дж., середа, 10-го вересня 1941. No. 208. Jersey City, N. J., Wednesday, September 10, 1941. VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

ЗАТОПЛЕНО АМЕРИКАНСЬКИЙ КОРАБЕЛЬ НА ЧЕРВОНОМУ МОРІ

ВАШИНГТОН. — Департамент стейту подав до відома, що невідомої національности літак затопив на Червоному морі американський корабель „Стіл Сіфарер", який віз допомогу для англійських військ на Середньому Сході. Затоплення цього корабля, що наступило чотири дні по інциденті американського контрторпедовця „Ґріра" з німецькою підводною лодкою, може, як кажуть, приспішити вибух війни між Злученими Державами Америки й державами „осі". Це вже третій з черги американський корабель, який затоплено підчас війни. Американські офіційні чиники ждуть на повний звіт про це затоплення від Олександра Кирка, американського посла в Каїро, який перший подав вістку про цю втрату. Кріза може тепер вибухнути дуже скоро, якщо буде доказано, що атакуючий літак, що затопив „Стіл Сіфарера", є німецького походження.

ОЧІКУЮТЬ НЕТЕРПЕЛИВО ПРОМОВИ РУЗВЕЛТА

ВАШИНГТОН. — Серед високого напруження, витвореного останніми подіями, столиця, а разом з нею ціла нація, очікує нетерпеливо заповідженої промови президента Рузвелта, яку він має виголосити в надходячий четвер. Як відомо, з причини смерти своєї матері, президент відложив виголошення заповідженої промови. Вашингтонські кола заповідають, що президент Рузвелт ще раз проголосить повну свободу моря та готов приказати американським кораблям збройно ставити опір всім тим кораблям, які будуть напаcтувати американців на повних водах. Америці спеціяльно ходить про це, щоб Німеччина знала, що американський уряд не буде толерувати будьяких перешкод в комунікації між Америкою й Ісляндією. В обороні цього американський уряд рішений повзяти навіть найдалі ідучі военні кроки.

СЕНАТОР НАЙ ОБВИНУВАЧУЄ ФІЛЬМОВІ ПІДПРИЄМСТВА У ВОЄННІЙ ПРОПАҐАНДІ

ВАШИНГТОН. — Сенатор Най, зізнаючи перед сенатським між-стейтовим торговельним комітетом, закинув кільком більшим американським фільмовим фірмам, що вони нарочно продукують военні фільми, щоб витворити военну психозу серед американського народу. Він і сенатор Кларк внесли окрему резолюцію, в якій домагаються, щоб американські власти повели слідство та заборонили поширювати фільми, переповнені ненавистю до інших народів. Най сказав, що пять великих фільмових компаній контролює більш як половиною цілої американської фільмової індустрії.

ВИЛКІ ОБОРОНЯЄ ФІЛЬМОВІ ПІДПРИЄМСТВА

ВАЩИНГТОН. — Вендел Вилкі, виступаючи в обороні фільмових підприємств, заявив, що американські фільмові продуценти обурюються на закид сенаторів, неначеб то фільмова індустрія була інструментом военної пропаґанди. Вилкі твердить, що фільмові компанії є згідні вислати свідків, щоб переконати сенатський комітет про неслушність закидів, звернених проти фільмової індустрії.

ВІДЕМАН В ТАЙНІЙ МІСІЇ В БРАЗИЛІЇ

РІО ДЕ ЖАНАЙРО (Бразилія). — Фріц Відеман, б. німецький консуль в Сан Франціско, який передількома тижнями мусів опустити Америку і виїхати до Німеччини, прибув тепер до Бразилії як кажуть, у „спеціяльній місії". Сам він відмовився подати, в якій цили приїхав. Та з Берліна були вістки, що німецьке міністерство заграничних справ призначило його німецьким ґенеральним конçулем в Тіенсіні, Китай.

ДОФ КУПЕР ПЕРЕСТЕРІГАЄ ЯПОНІЮ

МАНІЛЯ (Филипини). — А. Доф Купер, б. англійський міністер інформацій, в дорозі через Америку до Сінгапуру, заявив, що Японія не відважиться виступити збройно проти демократичних держав. Після нього, колиб Японія дійсно хотіла воювати з демократіями, то вона повинна була це зробити тому рік, бо тепер демократії є в куди сильніщому положенні.

ЖІНКИ НЮЙОРСЬКОГО СТЕЙТУ ДЛЯ КРАЄВОЇ ОБОРОНИ.

ОЛБАНІ (Н. Й.). — Конференція жіночих товариств з нюйорського стейту заявилася всеціло за піддержку краєвої оборони. Ґубернатор Ліман та ґен. О'Раєн, що були на цій конференції, говорили про потребу координації всіх зусиль американського народу для краєвої оборони.

ВІШІ ГОДИТЬСЯ НА ЗБІЛЬШЕННЯ АМЕРИКАНСЬКОГО КОНСУЛЯРНОГО ПЕРСОНАЛУ

ВАШИНГТОН. — Американський уряд виграв дипльоматичну битву з Німечиною, бо французький уряд Петена, не зважаючи на сильний натиск німців, згодився на побільшення американського консулярного персоналу в не-окупованій Франції. Тепер деякі американські консулі, видалені німцями з Бельґії, Голяндії й інших країв, займають нові пости у Франції, що є під урядом Петена. Департамент стейту подає, що в тій частині Франції є багато американської власности, як теж багато американських горожан. Тому американські консулярні урядники є перепрацьовані і потребують збільшення персоналу.

ВИКАРД ВЗИВАЄ ФАРМЕРІВ ДО ЗБІЛЬШЕННЯ РІЛЬНИЧОЇ ПРОДУКЦІЇ

Клод Р. Викард, секретар рільництва, подав до відома нову програму фармерської кампанії на 1942. рік. Програма передбачує великі запотребування рільничих товарів. Він закликав фармерів, щоб вони видали якнайбільш рільничих продуктів, бо Америка та краї, що ставлять опір агресії, потребуватимуть поживи не менш як й інших важних артикулів. Фармери повинні подбати про збільшення таких продуктів як солонина, яйця, молоко, сир, кури, ярина та збіжжа. Рівночасно департамент рільництва заповідає, що вже повзято всі кроки осторожности, щоб не допустити до наглої звишки або знишки рільничих продуктів. Згадуючи про великі труднощі, які мали фармери по першій світовій війні, Викард заповів, що теперішній уряд не зробить тих самих похибок, що були в першій війні.

НІМЕЦЬКИЙ УРЯД ВЕДЕ РЕЄСТР АМЕРИКАНСЬКИХ ПРОМОВЦІВ—КАЖЕ БЕРЛ

Адольф А. Берл, мол., заступник секретаря стейту, виступаючи з промовою на другому науковому конгресі в Колюмбійському університеті, заявив, що німецький уряд держить точний реєстр всіх американських публичних діячів та записує їх промови. Згідно з його інформаціями, німці записують промови всіх американських лідерів, що виступають на ріжних зїздах, конференціях й пр., клясифікують їх після тих промов та тим способом одержують повний реєстр визначних американців. Наводячи порівнання між жидівською неволею в Єгипті та Вавилоні, а теперішніми часами, Берл твердив, що не зважаючи на це, що багато европейських народів є тепер в політичній неволі, їх дух є вільним. Берл висловив переконання, що тоталітарний режім не зможе держати довго в неволі підбиті народи тому, що окупанти, як це показали часи римської імперії, не мають зрозуміння для свободи, а діють як залізні машини; вони є так довго сильні, як довго є якась сила, що ці машини порушує. Тоталітарна німецька машина, говорив він, є збудована на недовірю, тому навіть самі німецькі лідери не мають до неї повного довіря.

Завданням мужів науки, кінчив Берл, є повести змагання між демократичним, вільним способом життя і тоталітарним.

МАСОВИЙ ЛЕТУНСЬКИЙ НАЇЗД НА БЕРЛІН

Британська повітряна сила виконала знов великий летунський наїзд на Берлін, що перевищив всі попередні британські налети. В налеті брали участь і повітряні фортеці американської конструкції. Дві такі фортеці німці зістрілили. Також зістрілили 18 інших британських бомбовиків. Але налет проте завдав містови великі шкоди. Він нагадував ті налети, які колись німці завдавали Лондонови. По ріжних місцях вибухли страшні пожежі, а багато вулиць в кількох хвилинах обернулось в купу румовища. Згинуло при тім кількадесять осіб, а відповідне число було ранених.

НІМЦІ КАЖУТЬ, ЩО ДОЛЯ ЛЄНІНҐРАДУ ПРИПЕЧАТАНА

Німецькі звідомлення говорять, що доля Ленінґраду вже припечатана. Він щільно зо всіх сторін окружений. Вістка про окруження наспіла до Німеччини вже кілька днів, але німецькі звідомлення, не маючи певности, чи те окруження німці вдержать, про це дотепер мовчали. На інших фронтах ведуться завзяті бої.

СОВЄТИ КАЖУТЬ, ЩО ЗНИЩИЛИ ВІСІМ ДИВІЗІЙ

Совєтські звідомлення говорять, що на центральнім фронті, в околицях Смоленська, вони знищили вісім німецьких дивізій. Рештки тих дивізій відступають з поспіхом. Совєтські звідомлення також кажуть, що німці, щоб скріпити центральний фронт, прислали туди пів міліона нового війська.

НАЇЗД НА ШПІЦБЕРҐЕН

Британські морські сили виконали наїзд на норвезькі острови, положені далеко на півночи, Шпіцберґен. Вони висадили там свої військові частини, які знищили місцеві вугляні копальні. Опісля ті сили відїхали, забравши зо собою усе місцеве населення, в числі 700 до тисячі душ, щоб німці на них не мстились. Про точний наїзд британські власти з невідомих причин не хочуть подавати.

НАЦІСТИЧНА ПРЕСА АТАКУЄ АМЕРИКУ

По триденвій мовчанці німецька преса почала в нагальний спосіб атакувати Америку, зокрема президента Рузвелта. Вона закидає йому „брехню" в справі випадку з „Ґріром", та каже, яке право має президент Рузвелт сумніватись в правдомовности німецького уряду? Німецький уряд запевняє, що американський корабель „Ґрір" перший вистрілив до німецької субмарини.

ПАРАШУТОВІ ПІКЛУНКИ. — Ці піклунки дістають спеціяльний вишкіл для рятування вояків, що впали з літаків при помочі скоропадів.

ЛІТАК АМЕРИКАНСЬКОЇ КОНСТРУКЦІЇ ВЗЯВ В ПОЛОН НІМЕЦЬКУ СУБМАРИНУ

ЛОНДОН. — Бомбовик, вироблений в американських фабриках і керований британською залогою взяв в полон німецьку субмарину. В слітну днину він літав над морем і виконував свою призначену патрулю. Втім внизу побачив німецьку субмарину. Відразу він приступив до нападу на неї. Скинувши ладунок бомб біля місця, де занурилась субмарина він за хвилю завважив, що субмарина випливає на верх. Далі німецька залога почала вилазити на поклад субмарини. Тепер бомбовик почав обстрілювати залогу скорострілами. Залога почала знов ховатися. Далі залога дала знати, що піддається. Але літак сам не міг її взяти в полон. Тому через радіо повідомив свою команду, яка з черги вислала йому на поміч інші літаки, а також боєві кораблі. Літаки держали сторожу впродовж 14 годин, доки не наспіли кораблі. Опісля наступила ніч і кораблі мусіли держати субмарину під прицілом до ранку, бо така була буря на морі, що не можна було спустити рятункової лодки. Щойно другого дня можна було в лодці підіхати до субмарини, забрати німецьку залогу, а саму субмарину взяти на буксир і притягти до берега. Субмарина була ушкоджена.

ФРАНЦУЗЬКА ҐАЗЕТА МІСТИТЬ ЛИСТ ЯКОГОСЬ „УКРАЇНСЬКОГО ПРОВІДНИКА", К. ПАВЛИКА, ДО ПРЕЗИДЕНТА.

ВІЩІ. — Французька ґазета „Матен", що виходить в Парижі, під німецькою займанщиною, містить на передовій редакційній сторінці відкритого листа якогось „Клюна", чи може Клима Павлика, до президента Рузвелта. В тім листі цей „Клюн", чи Клим Павлик, дорікає президентови Рузвелтови, що той вступив до спілки з найбільшим світовим політичним ґенґстером, Сталіном. Над листом видніє наголовок „Час Америці прозріти". (Назвище цього чоловіка, схарактеризованого згаданою ґазетою як „український провідник", в українських провідних колах в краю і на еміґрації дотепер було цілковите невідоме. — Ред.).

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ВІДТИНОК НА СОВЄТСЬКІМ ФРОНТІ — РІШАЛЬНИЙ.

БЕРНО. — Військові знавці, які перебувають в Берні, куди можна зо всіх сторін ще найлекше дістати відомости, однозгідно стверджують, що центральний відтинок на совєтськім фронті, що замикається між Смоленськом, Брянськом і Гомелем, матиме рішальний вплив на цілу совєтсько-німецьку війну, а хто зна, чи не на цілу війну. На тім відтинку від кількох тижнів ведуться запеклі бої, про які навмисно не хочуть розписуватись ні німці ні москалі. А то тому, бо не знають, який буде вислід цеї боротьби. Знавці вже тепер без вагання стверджують, що совєтська армія на тім відтинку повела широко закроєну протиофензиву. Навіть сами німці ствердили, що це протиофензива. Але совєтські звідомлення все говорять, що це лиш льокальні протинаступи. Бо вони не хочуть заздалеґідь зраджувати своїх плянів, щоб не заломати моралі своїх військ і цілого населення, колиб ця протиофензива не вдалась. Дотепер, кажуть ті військові знавці, та протиофензива дала совєтським військам деякі успіхи. Вона спинила дальший наступ німецьких сил, а також на згаданім відтинку відсунула їх дещо взад. Але який буде остаточний вислід — покищо не можна сказати.

НІМЦІ АРЕШТУВАЛИ В ПАРИЖІ СТО ЖИДІВ.

ПАРИЖ. — Німецькі окупаційні власти арештували сто передових жидів, як закладників. Арештовані своїм життям мають ґарантувати за спокій в тих округах, в яких вони передтим проявляли якунебудь громадську діяльність. Водночас преса говорить, що розрухи, які тепер мають місце по занятих німцями околицях, є інспіровані комуністами і „Чорчилом та Рузвелтом".

„ДОЙТШЛЯНД ІБЕР АЛЄС" В ПОЛЬЩІ.

КРАКІВ. — Польська ґазета під німецькою займанщиною, „Дзеннік Краковскі", пише, що окупаційні власти видали розпорядок, на основі якого всі польські діти, які саме розпочинають по школах новий шкільний рік, мусять зачинати щоденну науку німецьким гимном „Дойтшлянд ібер аллес", а також мусять говорити молитву за успіх німецької зброї. Шкільні будинки, з нагоди відкриття року, прикрашено портретами Гітлера, Ґерінґа, Бальдура фон Шираха, та інших німецьких провідників.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзі Сіті і Загряницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Theree months	$2.50

МИ ВЖЕ В ВІЙНІ

Про те, по якій воюючій стороні стане Америка зо своїми симпатіями, не було тут в нікого найменшого сумніву ще тоді, коли ніхто не знав, коли саме вибухне в Европі нова заверуха. Ідеольогічне наставлення Америки є таке виразне і ввійшло так глибоко в кров і мозки американців, що годі було навіть сумніватись щодо цього, щоб Америка не була з демократіями. Отже не булаб у даньому випадку заважила ніяка „практична політика", себто не булиб заважили ніякі матеріяльні користи, якими могли манити Америку тоталітарні держави. Кожний з нас знав, що на випадок европейського конфлікту тоталітарних держав з демократичними, серце Америки буде у всякому випадку по стороні демократій, хочби у тому конфлікті не було навіть Великої Британії. А ця обставина, що Велика Британія теж знайшлася в цьому конфлікті, приспішило тільки те, що американський сентимент зачав дуже скоро набирати практичний вигляд і Америка зачала помагати Британії й демократіям не тільки серцем і симпатіями, але теж і военними засобами, поживою, грішми. Американський конґрес надав тим симпатіям і тій допомозі ще й законну форму, а тим самим зліквідував до певної міри американську невтральність у теперішнім світовім конфлікті.

Від того часу весь американський загал почав розуміти, що Америка вже не може стояти на боці, а мусить витратити у вій війні до самого кінця, допомагаючи демократіям до вигри. Заходило тільки одно питання: чи обійдеться Америці без проливу крови? Себто, чи буде можна ось так допомагати демократіям, не ввійшовши в военний конфлікт і не анґажуючи американських вояків. Довгий час були такі, що думали, що можливе. Навіть і тепер є ще поважна частина громадянства, що припускає, що таке може вдатись. Ми належали до тих, що були тої думки, що Америці не уникнути повної участи у теперішнім світовім конфлікті. А те, що сталося тепер на Атлянтику з американським контрторпедовцем „Ґрір", який пробувала сторпедувати німецька субмарина, вирішує ту проблему цілком ясно. Бо коли президент наказує фльоті слідити за тою субмариною, якщо її контрторпедовець не затопив, і її знищити — то це вже війна. Виповіджена, чи не виповіджена, але це війна. Бо такі формальности як „виповідження війни", тепер не відграють великої ролі. Скорше чи пізніше, як можна легко передбачити, прийде знову до такого „інциденту", а наслідком цього буде — правильна війна з усіми її послідовностями. І так є, що якщо це конечне, щоб Америка могла далі допомагати в повній силі демократіям, то це Америки не залякає. Вона рішена і на таке. Ось так цю справу розуміють президент Рузвелт і американський уряд. І так треба нам усім глядіти на те, що станеться в найближчій будучности, а може і в найближчих днях.

О. Івах.

50-Літний Ювилей Канадійських Українців

(Для „Свободи").

На початку вересня 1891. р. прибули до Канади перші українські пересельчани. Один з них, Василь Єлиняк, ще живе й недавно брав участь у ювилейному святі в містечку Мундейрі. Вже йому 82 роки. Мешкає в місцевости Чипмен, в Алберті. Дочекався вже щось 50 внуків та 10 правнуків. Спершу мешкав короткий час коло Виннипеґу, в Манітобі. Вернувся був на короткий час до старого краю, оженився там і вже з дружиною вернувся до Канади та поселився настало на фармі в Алберті.

Чимало води уплило від того часу, як до Канади прибули наші перші пересельчани. Чимало чого змінилося за той час. Вже тепер ніхто й на показ не побачить тих перших халабудок, сіном або торфом покритих, в яких мешкали наші перші пересельчани в Канаді. А гірко жилося тим нашим першим пересельчанам! Часто траплялося й таке, що приїхав наш пересельчанин до Канади з родиною прямо без цента. Треба було й першу сокиру та мішок гіркавої муки „Фор-Екс" взяти в місцевого крамяря наборг, побудувати на фармі яку халабудку та йти на роботу при будові залізниць або до фармерів, що вже давніше осіли, щоб заробити на прожиток на зиму. А родині, полишеній на фармі, просвітку не було вже від самих роїв докучливих комарів. А часом треба було й обходитись без хліба та жити тижнями самими картоплями та дикими ягідками. По лісистих околицях у Манітобі тяжко було виробити хоч клаптик земличі, та зате можна було сяк-так виживитися з продажі дерева, порізаного на короткі ковбки. А на преріях Саскачевану та Алберти то й дерева не було на продаж, а відразу потрібно було йти на заробітки, щоби було за що купити пару волів або коней, плуг та віз, а потім братися до орки землі.

Але серед тяжкої праці й тих недостач зродилися у серцях канадійських українців заразом і любов до цеї нової землі. Що більше праці вложували вони у нову землю, то більше її любили. І так Канада згодом стала для них прибраною батьківщиною: землею свободи й добробуту.

Перші роки життя українських пересельчан у Канаді були сірі та сумні ще й тому, що не легко було дорослим людям вчитися нової, зовсім незрозумілої мови, а часописів українських ще тоді не було. Тільки врядигоди, бувало, долетить до них із Злучених Держав якесь число „Свободи". Тоді таке число переходило з рук до рук. Українські пересельчани, голодні на вісти з краю, перечитували таке число по кілька разів. І ось так „Свобода" з Джерзі Сіти обслуговувала канадійських українців аж до 1903. року, коли то появився в Канаді перший український часопис — „Канадійський Фармер". Сім літ пізніше почав виходити у Виннипеґу другий український часопис — „Український Голос", заходами канадійсько - українських учителів. А згодом почало виходити й більше українських часописів для канадійських українців.

Коли почалася 1914. р. Світова Війна, через непорозуміння, дехто з канадійських українців попав був і до таборів інтернованих. Канадійський уряд ще тоді не мав точних інформацій про українців. Тому вважав галицьких та буковинських українців прямо австрійцями. Крім цього, через брак національної свідомости, таки самі українці зпід Австрії часто називали себе тоді австріяками. Тож і не диво, що й канадійський уряд не знав, куди якраз їх зачислити. Та сталася саме підчас Світової Війни, якраз по упливі 25 літ від прибуття перших українських пересельчан до Канади, дуже радісна подія. У місті Саскатуні засновано Інститут ім. П. Могили, що дав приміщення понад сотні українських студентів, які перебувають у нім та вчаться українознавства, а одночасно ходять до місцевих канадійських шкіл: до середніх шкіл, на учительські курси й до Саскачеванського Університету.

Заснування Інституту ім. П. Могили в Саскатуні було символічне. Це значило, що через перших 25 літ канадійські українці головно дбали, щоб поліпшити своє господарське становище. А коли стало лекше жити, то взялися за справу освітньо-культурну. І задокументували початок своєї освітньо - культурної праці заснованням першої поважної освітньо - виховавчої інституції.

За друге 25-ліття свого побуту в Канаді українські пересельчани видали сотні учителів та десятки таких професіоналістів, як лікарі, адвокати, та інжиніри. Українські околиці на фармах вкрилися сіткою народних домів та читалень. За той час створилося й кілька ясно закроених культурно-політичних орґанізацій, які обєдналися в осени 1940 р. у спільний Канадійсько - Український Комітет і так надали єдности канадійським українцям, яких тепер нараховують понад 400 тисяч.

За 50 літ канадійські українці пережили подібну переміну, як це діється з ґусільницею, коли вона переміниться спершу у куклу, а опісля з кукли вилітає гарним метеликом. Ґусільничий стан їх був ще тоді, коли в першім 25-літтю на них гляділи старші канадійці як на брусуватих та непорадних „ґаліціян" та „рутенців". Колиж вони підучилися в Канаді, стали національно свідомими й повиучували своїх дітей, що тепер займають важні становища, то „ґаліціяни" і „рутени" в Канаді „вигинули", а на їх місце появилися канадійські українці.

Канадійським українцям у Канаді тепер скрізь отворене місце. Скрізь їм раді. Їх мистецько - хорові виступи відомі по цілій Канаді. Видали канадійські українці зпоміж себе вже й кількох замітних письменників. По провінціональних сеймах засідають канадійсько-українські посли. Є один канадійсько - український посол і в домініяльному парляменті. Тож є тепер кому за них обстати і на парляментарній трибуні.

Хресний Шлях Литви

Литва подібно як Україна в останніх двох роках війни переходила хресний шлях. Вона далі його переходить і нема скорого вигляду на поправу. Та найбільше потерпіла Литва від большевицьких військ.

Користаючи з завірюхи, викликаної в Европі Гітлером, большевицькі війська захопили, як відомо, не лиш західньо-українські землі, але також брутальною ногою роздавили малі прибалтійські републики, Литву, Латвію і Естонію. Подібно як на українських землях, також в Литві і в інших прибалтійських републиках, большевицька влада примінювала до місцевого населення драконські методи.

Як подає литовське посольство в Вашинґтоні, в своїм бюлетені з 31. червня н. р., большевицькі аґенти в самім Вильні, в днях 14, 15 і 16. червня н. р. арештували до 10,000 осіб. Їх ладовано в товарові ваґони і висилано в глибину Росії. Але тому, що всіх було годі заладувати, бо був брак ваґонів, велику частину з арештованих помордовано. В місточку Шіавляй арештовано 700 політичних вязнів, яких опісля вивезено, або розстріляно. Чимало селян знайдено помордованими недалеко села Таврате. Большевики також замордували литовсько-кат. єпископа Юстінаса Ставґайтіса, разом з 15 литовськими священиками. Єпископ Ставґайтіс мав 70 літ. Задля своєї релігійної і громадської діяльности тішився великою пошаною серед литовського населення.

Кореспонденти з Литви обраховували, що большевицькі власти вивезли, або вимордували коло 200,000 литовців. І то з литовського населення, якого є всього два і пів міліона.

Зрозуміло, що литовське населення цілою душею ненавиділо большевицьку владу і бажало її позбутись. Вчувши, що Совєти мають клопіт зо своїм недавним союзником, Гітлєром, який вдарив в Совєти своєю армією, литовці підняли проти большевицької влади повстання. На основі інформацій литовського посольства в Вашинґтоні, згинуло в Ковні, в зударі з совєтськими військами, коло 3,000 литовських повстанців. Пояснюючи цей випадок, литовське посольство говорить, що це повстання литовці підняли не тому, що хотіли мститись на совєтських вояках, або що хотіли помагати Гітлєрови. Ні, литовці підняли повстання ізза своїх власних інтересів, бо хотіли волі.

В той сам час б. литовський посол до Берліна, полк. Скірпа, зорґанізував литовський уряд, який мав по большевиках перебрати владу в Литві. Але німці, хоч зпочатку заохочували полк. Скірпу до повстання проти большевицьких властей, опісля не признали покликаного уряду, а йому самому заборонили перебування в ріднім краю. І так полк. Скірпа опинився на вигнанню в Берліні. Як бачимо, то ця історія нагадує те, що сталося з С. Бандерою і Я. Стецьковим за подібні вчинки.

Після всякої правдоподібности полк. Скірпа знав дуже добре, що німецький уряд не признає уряду не наставленого німцями, а навіть не признає політичної незалежности Литви. Але проте він рішився відновити самостійність литовської держави, щоб тим задемонструвати перед світом бажання і волю литовської нації до самостійного життя.

Тепер німці підчинили цілу Литву Лєзому, свому ґубернаторови для Остлянду, а цей не признає ніякої литовської самостійности. Все, що німці зробили в напрямку самоуправи, є те, що до кожного адміністраційного департаменту, що завідує Литвою, призначили литовського дорадника. Одначе головою департаменту, є всюди німець. Скільки колись було литовських міністрів, стільки тепер є дорадників. Знесено лише два департаменти (давні міністерства), а це заграничних і военних справ. Ці речі належать всеціло тільки до самих німців.

Тепер надії литовського народу (подібно як і надії українського народу) є того роду, що остаточно оба деспоти, Гітлер і Сталін, таки будуть знищені. Бо як довго оба вони жили в союзі, то була поважна загроза, що анґльосаксонський табор, в зусиллях з націзмом вибється з сил до тої міри, що на нім скористає Сталін. Тепер ситуація змінилася цілковито, а анґльо - саксонський табор має велику нагоду якслід узброїтись і заощадити сили для кінцевого розрахунку. Цей кінцевий розрахунок буде тим лекший, бо обидва загрожуючі европейській цивілізації деспотичні режіми готові цілковито виснажитись. На руїнах їх обидвох зможуть відродитись потім суверенні держави тих народів, що тепер втратили свою незалежність і суверенність, як от Литва. З тих руїн повинна теж повстати і вільна та суверенна держава українського народу, що то була відродилась в часі першої світової війни.

БОЛЬШЕВИЦЬКІ МАСАКРИ В СТАНИСЛАВІВЩИНІ

„Краківські Вісти" пишуть про біль мешканців Станиславівщини ось так: „Червоний кат залишив в Станиславівщині гори нетлін невинних жертв в тюрмах Станиславова, в Пасічанському лісі, в Павелчі й Посічі... оглядаємо станиславівські тюрми. Всюди повно приладдя до жорстоких катувань. В одному місці лежав вбитий муляр з приладдям до мурування в руках. Відмуровують свіжо замуровану камеру. В ній двадцять людей. Девятьнадцять ще давали знаки життя, їх повезли в лічницю. На долівці в камерах стоси трупів. В бараках при вул. Білинського юрби намагаються розпізнати своїх, але дарма, це вже тільки жовто-брунатна маса..."

ҐЕН. ДЖОРДЖ Г. БРЕТ,

начальник повітряного корпусу армії, що має стати на чолі ґрупи повітряних офіцирів, що мають обїзджати повітрям Африку, Близький Схід, Середземне море й военні становища на Атлянтику. Ціллю цеї тури є дістати з першої руки інформації про потреби британського уряду на полі летництва.

Населення Швеції перед теперішньою війною обчислювано на 6,310,214.

Д. ІВ. ГРУШКА.

ДВІЧІ ОХРЕЩЕНА

Повість з часів кріпацтва.

(5)

— Щож тобі Бог сказав?

— Господь сказав: молись і надійся, я Один зумію тебе заборонити!

— А за мене що сказав?

— І за вас сказав, що простить вам ваші гріхи!

— Ах ти моя умниця! — промовив він ласкаво. — Ідиж, я тебе за те поцілую!

Галочка підійшла і він поцілував її так палко, як ще не цілував ніколи. Вона вирвалась і вибігла з комнати.

Цілий день Галочка ходила понуро, ні з ким не сходилась, ні з ким не балакала, все неначе чого боялась або від кого ховалась, доки почали зїжджатися гості і вона повеселішала.

Над вечір хуртовина розгулялася така, що й світа Божого не було видно. Сніг летів шапками і вітер схопивши його вертів накручуючи високі кучугури; а ніч опустившись на землю окутала її такою темрявою, що за три ступні не було нічого видно.

Гості зостались ночувати і за вечерею задавивши доброго спотикача полягали спати.

У горницях зробилося так тихо, як у склепу, тілько в тій могильній тишині дочувалася Галиччина молитва, яку вона творила стоячи навколішках перед іконою, та завірюха мов лякаючи її торохтіла віконницями. Нераз вона лягала на своє ліжко, щоб заснути, та сон мов зовсім відцуравшись минав її.

Лежачи з розплющеними очима, вона мов би чула, як хтось підійшов до її постелі і промовив: „Тікай! Чи ти думаєш, що твій ворог тебе пошкодує?... Буде і тобі теж саме, що й першим, а дитину твою він при тобі згодує собаками, як нахвалявся!" Вона з жаху схопилась, стала прислухатися. У хаті було тихо, тілько вітер розгулявшись вив у димарі та десь під доливкою шкряботіла миша.

Галочка стала пильно приглядатися по хаті і їй показалось, що у тій темряві стоїть її покійний батько, такий страшний, яким вона бачила його в останній раз і нібиб так промовив до неї: „Щож, дочко?... Ти вже забула свою клятьбу? Тиж клялась помститися за мене і за свою честь?... Чи ти вже забула батька? То глянь на його запеклу кров, може вона нагадає тобі твою клятьбу! А може ти готова віддати свойому любчикови і свою дитину, щоб також знущався, як і над батьком? То памятай, що кров моя упаде не тілько на голови моїх катів, а й на твою!" І з цею мовою він зник.

Галочка з жаху схопилася, перехрестилася, стала прислухатись. У горницях було все тихо. Вона нишком спустилася зі свого ліжка і ледво приторкаючись до землі, через дівочу, де всі спали мертвим сном, пішла у кухню.

Вернувши через хвилину Галочка тихесенько достала з скриньки дещо зі своїх пожитків, завязала у вузлик і сама розібравшись тихесенько пішла до панича у комнату.

Довго вона прислухалася до його віддиху і намацавши руку припала до неї своїм гарячим чолом і залилася сльозами.

— Хто це? — кинувшись сердито спитав панич.

— Це я! — відповіла вона тихо.

— Ти чого тут? На конюшню заманулось? То завтраж велю всипати батогів! — І повернувшись на другий бік знов захріп.

Галочка вискочила мов ранена вовчиця, алеж знала, що він своє слово сповняє і прокравшись знов у свою комірку поклала три поклони, порилася під подушкою і знов тихо вернулася у кабінет.

Страшна хуртовина на мить стихла, мов би притаївши дух прислухувалась до Галоччиної хідьби, а місяць повнолиций так ясно засвітив у відчинені віконниці, мовби вилувався проглянути їй у душу, щоб угледіти ту думку, яка на ту мить управляла Галочкою. Далі вітер мов не видержавши рванув віконницею і Галочка здригнула. В мить спущена її рука піднялася над сонним паничем і у ній заблищав великий кухонний ніж, який вона угородила йому в серце по саму колодочку. Він згарячу схопився і зашатавшись знов упав до долу підпливаючи кровю. І в горницях знов усе стихло, тілько завірюха шелестіла снігом по віконницях та в димарі смутно вив вітер співаючи князенкові останню надмогильну пісню.

III. Погоня.

Хурта та віхола не вгамовувалася, а мороз замурувавши у паському будинкови вікна, зробив його ще смутнішим, ніж він був справді.

Почало свитати. Повставала княжеська челядь і почала прибирати у горницях. Лакеї чистили одежу, порались біля самовара, а горнишні зпід лоба поглядаючи на Галоччину комнатку банили долівки.

— Довго наша молода княгиня ізволять спочивати! — забалакала одна єхидно вказуючи очима на Галоччині двері. — Неначе пораб і вставати!

— А їй що? — відповідала друга. — Спи, доки спиться, а як переведуть з кабінета на псярню, то там не засипатиме. А тепер за неї і приберуть і позамітають, вона встане тілько, та подасть чай.

— І от скажи на милость! — знов загомоніла перша. — Їй само щастя у рот лізе! Деж таки видано, щоб молодий князь та так поважав свою батрачку? Не даром її покійна мати відьмувала! Нераз мабуть купала у майовій росі та голубячим серцем годувала, що в таку почесть увійшла молодому князеві. А ти думаєш, це даром? Як би не так? Яж сама бачила, якою вона була, як привели її у двір! Я за себе скажу: мене як вели, так я за сльозами світа божого не бачила, а вона прийшла оскаляючись, мов на ігрище або що! Значить, вона ще перше знала, що панич її рук не втече, тим то й оскалялась.

(Дальше буде).

НА РІЖНІ ТЕМИ

ВІЙНА В СЕРБІЇ

Сербський ґенерал Недіч, бувший сербський міністер війни, відкликався в радіовій промові до сербів перестати насильства супроти сербів.

Малював він стан Сербії словами: „Брат бореться проти брата. Палять збіжа, доми, ліси. Нищать публичні будівлі. Вбивають цивільних людей". Він говорив, що дальше ведення такої громадянської війни доведе до загального знищення сербів.

Ґенерал ні словом не каже про те, що ця громадянська війна була вислідом німецького наїзду на Сербію. Як німці розбили правильну армію, одні серби були за здачу Німеччині, інші хочуть ще далі ставити спротив наїзникові.

БЄМО ЧОЛОМ

Пронацістичний „Німецько-Американський Бунд", виступив на своїй останній конвенції з урочистою заявою:

„Ми не уступаємо нікому щодо любови супроти Злучених Держав Америки..."

Тепер ще треба, щоб виступив якийсь інший „Бунд" і собі сказав: „ми не уступаємо нікому щодо любови", а потім стали сперечатися за те, хто кому повинен уступити.

СПРАВДІ АМЕРИКАНСЬКІ

Каже далі цей „Німецько-Американський Бунд":

„Наша глибока журба за задержання справжніх американських установ і традицій заставляє нас дивитися з найбільшим острахом на велике число доказів вивертання нині американських урядових ідеалів на високих місцях".

Які саме американські установи „Німецько-Американський Бунд" уважає за справжні американські, а які за несправжні? Чи не вчився „Бунд" чогось від „істінно русскіх" з царської Росії?

ЩОЖ ЦЕ?

Каже дальше резолюція „Бунду":

„Ми не хвалимося своєю льояльністю, бо ми вважаємо льояльність першим обовязком кожного громадянина".

Очевидно. Одначе, як ці слова назвати, коли їх самохвальбою назвати не можна?

БИТВА КНИЖОК

Каже один американський критик про останні книжки про демократію: „Битва книжок за демократію впала на нас: ще ніколи не висипалося стільки брошур..."

У своїм тижневім огляді цей критик зібрав до купи шість таких книжочок. Всі вони писані англійською мовою, хоча між авторами видно людей ріжного походження.

Звісно, ми можемо сказати собі про цю битву книжок: Наша хата скраю... Ми в це не мішаємося... Ми книжок таких не пишемо, а як хто напише, не видамо, а як хтось видасть, не прочитаємо. Та відтак може легко статися, що як ми зажадаємо того, що нам належиться, нам скажуть: Таж ваша хата з краю. Ви в те не мішайтеся.

ПОМЕРЛА?

Вичисливши шість книжок на оборону демократії, каже один критик:

„Каже дехто, що демократія вмерла. Як на мерця, то вона певно має досить оборонців."

Видай з нею мається справа так, як у відомій коломийці з бойком: „Умер бойко, умер бойко: бойкові дзвонили. Як ся бойко з лави схопив, ледво го зловили."

ПОБОРЮЮТЬ УКРАЇНСЬКИЙ РУХ НА ЧОРНОСОТЕННІ ЛАДИ

Н. Вакар докінчує роботу, яку почав ще в Парижі.

З Европи доходять до нас чутки про надзвичайно посилену проти-українську пропаганду московських реакціонеів, котрі, без огляду в якій країні не опинилися, стоять на становищі „цілости рускава государства". В Швайцарії, Франції, Німеччині та Англії поборюють вони далі українські визвольні змагання тим, що намагаються представити їх як чужу інтриґу. Замітне, що в Англії ідуть на давному коники, яким є „німецька інтрига", але в Німеччині, де москалі йдуть з Гітлером, винаходять іншу причину, добачують в українстві — „польську інтриґу".

До вибуху цеї війни був у Парижі відомим україножером Н. Вакар, близький співробітник московського паризького щоденника „Послєдніє Новости". Він то постійно писав московською та французькою мовою про „німецьку інтриґу" серед українців, про штучно створюваний між ними самостійницький рух, обвинувачуючи всіх визначних українців на Західній Україні й на еміґрації в служенні Німеччині й т. п.

Перед окупацією Парижа німцями Н. Вакар прибув до Америки. І як видно, продовжує тут цю саму проти-українську роботу, що її довгими роками виконував у Франції.

Відгребують навіть Полтавця-Остряницю.

В одному з останніх чисел бостонської газети „Дейлі Глоб" Н. Вакар друкує довшу статтю про це, як „Гітлер може знищити московську єдність створенням маріонеткової української держави". Виступаючи як досвідчений „знавець" українського визвольного руху, Н. Вакар винаходить для американської публики „сензації" про Україну й українській рух.

Н. Вакар пише:

„Від довшого часу сфабриковано в Німеччині уряди для поодиноких частин Росії. У віллі Ванзее (під Берліном) живе б. гетьман України Павло Скоропадський, котрий утік з Києва перебраний в жіноче убрання в листопаді 1919 (!!) році; він є близьким приятелем фельдмаршала Ґерінга, котрий від довшого часу держить для нього маріонетковий „двір" у Ванзее.

„Гітлер може рівнож ужити Олександра Севрюка або полковника Полтавця-Остряницю на „фірера" тоталітарної української держави, коли з якихнебудь причин він не захоче вставовити на Україні монархії. Оба вони дуже спритні люде. Севрюк в імені України підписав з Німеччиною Берестейський Мир в 1918. р., відтак в 1920. р. втік до Франції, де одержав був французьке горожанство, а коли французький суд відібрав йому це право, він по кількох літах став німцем.

„Полковник же Полтавець-Остряниця заснував в 1928. р. в місточку Клямар (під Парижем) „Українську Козацьку Републику", а затим він занимався продажжю українських титулів і орденів кожньому, хто тільки звернеться до нього.

„Крім того — пише Вакар — в маріонетковій ґалерії Гітлера є ще „соціялістичний" уряд для Грузії з Н. Жорданія на чолі, котрий був президентом Грузії від 1918. до 1921. року; для „козацької републики" призначено царського ґенерала графа М. Граббе, й подібні для Білорусі, Карелії, Туркестану, Вірменії, Азербейджану й т. п."

Як бачимо, Н. Вакар нарочно змішує відомого політичного аройдисвіта Полтавця-Остряницю з українським визвольним рухом, бо не згадує, що Остряниця є щонайменше комічною фіґурою, та що його ніхто з українців не визнавав ніяким українським провідником, бо про якийсь мандат на право представляти український нарід заграницею, вже й мови не може бути. Таж його навіть не можна порівнювати із Скоропадським чи Севрюком, бо ці останні таки були, в такій чи іншій ролі, співучасниками певних подій в 1917-1920 роках на Україні.

Ось так хитрий московський імперіяліст, пробує використовувати жажду деяких американських газет на всякі сензації та виписує безглузді речі, щоб не так забавити американську публику, як скомпромітувати український визвольний рух.

Тепер, коли на поневолений український нарід надало велике нещастя, а большевицькі платні й добровільні аґенти використовують сприятливу конюнктуру і зо скаженою лютою поборюють український визвольний рух, їм до помочі приходять ще й московські „демократи", такі як Н. Вакар. Способи їх боротьби з українством нагадують чорносотенщину найгіршого сорту, з якою треба далі боротись, бо вона шкодить не тільки українській справі, але й демократії.

РАНЕНИЙ РЕДАКТОР. — Марселя Деата, французького редактора, приятеля Пієра Лаваля, виносять леґіонарі раненого замаховцем підчас перегляду леґіонарів у Верзаю. (Німецька радіова світлина).

ПАЧКУВАВ ЗОЛОТО. — Іґнаци Матушевскі, бувший польський міністер фінансів, що прибув недавно до Ню Йорку зо своєю жінкою, каже, що він вивіз з Польщі золото польського скарбу вартости 75 міліонів долярів і почерез ріжні краї перевіз його до Франції. Там французький уряд це золото запропастив і нині представники польського уряду в Америці домагаються судовою дорогою відплати цих грошей з фондів французького уряду в Злучених Державах.

Питання і Відповіді

Питання: Я став американським громадянином дня 15-го серпня 1941. року. Тепер хочу довідатись, чи мої трoє дітей чужинецького роду рівнож стали громадянами. Вони всі ще не мають по 21 літ; найстаршому 19 літ, наступний має 16, а наймолодший 14 років. Моя жінка, тобто їх мати, ще не має американських паперів, але думає скоро вибирати.

Відповідь: На жаль мусимо вам сказати, що ніодно з ваших дітей не стало промадянином через вашу натуралізацію. Якщо ваша жінка дістане папери для себе найдальше до двох років часу, то тоді двоє молодших дітей автоматично стануть громадянами, а найстарший мусить осібно натуралізуватись. На підставі закона, котрий увійшов у життя з днем 13-го січня 1941. діти чужинецького роду не набувають американського громадянства по одним родичу, хіба, що другий родич не живе. Коли обидвоє родичі живуть, то дитина чужинецького роду набуває громадянство, коли вони обоє стануть американськими громадянами, заки такій дитині скінчиться вісімнадцять років життя.

Питання: Я є вдовою, родом з України. Я стала американською громадянкою 15-го лютого 1941. року. чи мій син, теж роджений в Україні, котрий приїхав сюда два роки тому на сталий побут, став громадянином через мою натуралізацію? Йому тепер шіснадцять років життя.

Відповідь: Так, ваш син тепер є теж американським громадянином. Він став ним зараз по вашій натуралізації. Після закона, котрий увійшов у життя з днем 13-го січня 1941. року, діти чужинецького роду, приїхавші леґально до Злучених Держав на сталий побут, стають американськими громадянами перед укінченням вісімнацять років життя, коли обоє родичі натуралізуються, або тільки одно, коли другий не живе. Як батько вашого хлопця помер, він набув громадянство через вашу натуралізацію.

Питання: Я родилась у Злучених Державах і ніколи не виїздила з краю. Однак втратила своє американське громадянство ще в 1920. року, коли одружилась з чужинцем. Тепер мені сказано, що на підставі нового закона, недавно ухваленого конґресом, я знова стала громадянкою. Чи це правда?

Відповідь: Так. Конґрес справді ухвалив закон в дні 2-го липня 1940. року, котрим привертається американське громадянство тим жінкам, що родились в Америці і втратили своє громадянство через одруження з чужинцем перед 22. вересня 1922. року. Якщо вони перебули в Злучених Державах постійно від часу одруження, то такі жінки є громадянками, але можуть користати з громадянських прав аж по зложенні присяги льояльности в натуралізаційнім суді.

Питання: Я родилась в Злучених Державах і весь час тут живу, але я втратила своє громадянство 1920. року, як вийшла заміж за чужинця. Мені сказано, що на підставі ухвали конґресу, я знова відзискала своє громадянство, але мушу переходити повні формальности. Як це зробити?

Відповідь: Пишіть до найближчого натуралізаційного бюра і подайте, що ви втратили родиме американське громадянство через одруження з чужинцем 1920. року, але ви нігде від тоді з краю не виїздили і бажаєте зложити присягу вірности, як приписує закон з дня 2. липня 1940. У відповідь дістанете до виповнення аплікацію число Н-415. Коли докажете, що ви тут родились і не виїздили від часу одруження, то вам дозволять зголоситись до найближчого натуралізаційного суду і там зложите приписану присягу.

Питання: Я родилась у Злучених Державах, де постійне живу, але через одруження з чужинцем, що мало місце поверх двацять років тому, я втратила громадянство. Для того хочу довідатись чи мій муж, бажаючи теж стати американським громадянином, може подавати відразу на другі папери без вибирання перших?

Відповідь: То правда, що на на підставі закона з дня 2-го липня 1940. року вам привернено американське громадянство, але ви не маєте прав, як американська громадянка так довго, поки не зложите присяги вірности Злученим Державам в натуралізаційнім суді. Коли ви вже це зробили, то ваш муж може податись відразу на другі папери без вибирання перших. Така упрощена натуралізаційна процедура прислуговує аплікантам тільки з титулу громадянських прав, а не інакше.

Загальна Рада, — ФЛІС.

Обчислено, що населення Буенос Айрес і передмість, яке виносить 3,700,000, творить більше як одну третю населення цілої Арґентини.

Ґліцерину, якої Злучені Держави зуживають річно коло 100,000,000 фунтів, можна тепер синтетично виробляти з нафти.

МАДЯРИ ГІРШІ НІМЦІВ

АНКАРА. — „Ди Нешенел Прес Сервис" доносить, що на „польські терени" прийшли мадярські війська і ті поводяться більше варварсько, ніж німці. Молоді мадярські вояки, сидячи поза фронтом, грабують населення, насилують жінок і масовою смертю карають людей.

ПОЛЬСЬКІ САБОТАЖІ В ПОЛЬЩІ

ШТОКГОЛЬМ. — Як доносять мсцеві шведські газети, на терені Польщі зростають саботажі, звернені проти німецької влади. За останній місяць саботажники спричинили 128 залізничих катастроф. На одній лінії Вроцлав і Варшава, в одним тижни було чотири залізничі катастрофи, в яких згинуло кількадесять осіб.

ВИНАХІД СТЕНОҐРАФІЇ

Стенографія, як багато думає, не є новітнім винаходом. Її винайдено около 2,000 літ тому. Винахідником стенографії був невільник відомого римського сенатора Марка Тулія Цезара, одного з найбільших бесідників старини, який звався Тіро. Згаданий Тіро, що хоч невільник, а був приятелем і довіреною людиною свого пана, заявив Цицерови, а було це в році 66 перед Христовим Рiздвом, що потрапив би записувати на восковій табличці, вістрем кости слова бесідника з такою скорістю, з якою їх виголошується. Цицеро заінтересувався тою пропозицією і рішив її випробувати. Показалося, що ця пропозиція була справді практичною.

Тіро тоді навчив на приказ Цицерона кількох молодців штуки скорого писання. Вони стали сенатськими „стенографами" (нотарії). Відома мова Цицера проти Катиліни була першою промовою, яку стенографовано. Щоби відвдячитися Тірови за цей чудовий винахід, Цицеро дав йому волю. Увільнений Тіро, що прожив до 100 літ, перевів решту свого життя над удосконаленням стенографії.

ФРАНЦУЗЬКИЙ ЗАМАХ. — Стрілка показує Поля Колета, молодого француза, що вистрілом з револьвера небезпечно зранив бувшого французького премієра Пієра Лаваля підчас перегляду леґіонарів у Верзаю. Його вже схопили поліцаї й юрба. (Радіова світлина, переслана з Берліну).

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

СТЕМФОРД, КОНН.

Посвячення вугольного каменя і гостинний виступ пані Лепкової.

В неділю, дня 31. серпня ц. р., відбулось в Стемфорді недалеко будинку українсько-католицького семинара, посвячення вугольного каменя нового величавого будинку, українського католицького каледжа. Посвячення наступило пополудні, по архієрейській Службі Божій, відправленій двома владиками, Кир Константином і Кир Іваном. Посвячення довершив владика Кир Константин, при асисті священиків: о. канцлера Ф. Тарнавського, о. декана Ротка, о. В. Андрушкова й інших.

Сам будинок, як це вже можна судити по його ще невикінченій структурі, виглядає імпозантно і є великим та цінним прибутком до нашої власности на американськім континенті. Плян цього будинку виготовив українець, інжинір-архитект К. Ю. Ястремський.

Опісля відбувся в місцевій концертовій гали українського семинара святочний концерт, на якім головною атракцією була наша талановита концертова співачка, пані Ольга Лепкова. Пані Лепкова все виконує свої пісні з глибоким чуттям і артизмом. Тому ті, що її вже чули, також і цей раз цього від неї сподівались. А всетаки вони були надсподівано зворушені співом пані Лепкової, яка цей раз співала навіть краще як передтим. Її спів залишиться в памяті слухачів на довгий час.

Вже при першій появі публика, хоч не у великому числі, зустріла її справді щирими оплесками. Артистка знайшла себе у привітливім, так конечнім для мистця окруженні. Поплили її пісні, виконані чистим голосом, получениым зо знаменитою технікою і глибоким відчуттям. Кожне слово виплівало чисто, виразно і зрозуміло.

Та таки зачарувала пані Лепкова слухачів виконанням „Аве Марія" Шуберта, зо словами в українській мові. Слова перекладені на українську мову знаменито. А пані Лепкова співала ту пісню з таким чуттям, що не одному зо слухачів важко було стримати сльози. Це був момент справді великої мистецької насолоди.

Інші пісні були також виконані з литомим пані Лепковій артизмом. Недаром публика нагороджувала кожну пісню рясними оплесками і настерливо домагалась наддатків. З жалем відпустили слухачі нашу співачку зо сцени і в душі кожний мав те бажання, щоб її скоро знов почути. Дуже добре акомпанював пані Лекповій місцевий піяніст, Говард Фаґін.

На тім самім концерті інші точки виповнили: барітон В. Телешко, сопранова солістка панна Дж. Спадоні і талановитий молодий гармоніст Ф. Бучіно. Ряд пісень виконав місцевий хор під управою п. Шавинського. Вступне слово виголосив, а опісля зповідав точки програми, о. діякон М. Волянський.

По концерті о. ректор Процько влаштував для дальших гостей в семинарі гостину.

Н. Ч.

ЛИСТУВАННЯ АДМІНІСТРАЦІЇ

— Передплатника, що написав про зміну своєї адреси з 1131 W. CUMBERLAND на 1312 N. MARVINE STREET, PHILADELPHIA, PA., просимо подати своє ймення.

ДО СУДУ. Анабеля, фільмова зірка, ставала в нюйорському суді, щоб відповідати на позов за зломання контракту, котрий вніс проти неї британський продуцент Томас Гейз Гонтер, домагаючися відшкодування в сумі 47,000 долярів.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПАЛМЕРТОН, ПА. — Місячні збори Бр. св. О. Николая, відд. 369., відбудуться в неділю, 14. вересня в год. 6. вечером в гали церковній. Проситься всіх членів старших і молодших прийти на збори, бо є важні справи до вирішення. Кожний член повинен платити свої місячні вкладки, не затягати по кілька місяців, бо тепер люде працюють досить добре і вписуйте свої діти до У. Н. Союзу, до найстаршої організації. — Уряд.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні збори Тов. Вільних Козаків, відд. 316., відбудуться в четвер 11. вересня, 1941. р. в Народнім Домі 831 Джозеф Евни в годині 8. ввечір. Проситься всіх членів прибути на означений час. Пригадується тим членам, котрі винують більшу суму до товариської каси, щоб кожний старався сплачувати по змозі. — П. Ковтун, голова; М. Луцишин, кас.; В. Іванців, секр.

ЦЕНТРО ФАЛ, Р. АЙ. — Збори триквартальні Тов. ім. Івана Франка, від. 93., відбудуться в неділю, 14. вересня в годині 10. рано в У. Клюбі, 59 Central St. Обовязком всіх членів прийти на означений час, бо є важні сращи до полагодження. Неприявний член буде суспендований. — Уряд Товариства.

КЛІВЛЕНД, О. — Збори Тов. Сокіл, від. 336. відбудуться в неділю, 14. вересня, в годині 1. пополудні. Проситься членів прийти на збори конечно, бо маємо авжні справи до полагодження, й вирівнати свої вкладки і припровадити нових членів до Тов. Сокіл. — Т. Кальмук.

САВТ ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. — Місячні збори від. 312., відбудуться в пятницю, 12. вересня, в годині 8. в вечер в церковній гали там, де завше мітінги відбуваються. Проситься членів, щоби прийшли на збори. Тепер уже похолодніло і треба вже братися до роботи, щоби приняти кілька членів до У. Н. Союзу. Проситься, хто не міг би прийти на збори, то може принести до секретаря, але не пізніше, як до 21., бо секретар довше не чекає. — За уряд: А. Кручак, предс.; С. Завадовський, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Збори Тов. Зап. Січи, від. 75., відбудуться в неділю, 14. вересня, в год. 1. пополудні в гали У. Н. Дому при Мартін ул. Проситься членів і членкинь конечно прибути на ці збори. Члени, котрі забрали тикети на ювилей, щоби за них заплатили на тих зборах. Напоминається довгуючих членів, щоби вирівнали свій довг. Як Вам відомо, що 28. вересня припадає наше свято, 25-літний ювилей існування нашого Товариства, так на це свято нам треба буде приготовитися як слід. Тож ще раз проситься Вас, приходіть всі на ці збори і приведіть своїх знакомих в члени нашого відділу. — Т. Костира, предс.; Ів. Слупецький, кас.; Мих. Присташ, секр.

СКРЕНТОН, ПА. — Товариство Над Збруча, від. 280., відбуде місячні збори в неділю, 14. вересня, в годині 2. пополудні, в Укр. Гор. Клюбі, 608 В. Лакавана Аве. Присутність всіх членів на зборах є конечна, бо є важні справи до полагодження. Рівнож припоминається всім членам, щоби платили начас свої належитости кожного місяця, бо товариська каса є пуста і нема чим закладати. — За уряд: О. Запоточний, предс.; Є. Говка, кас.; Р. Рубльовський, секр.

ГАМТРАМК, МІШ. — Останні збори в літнім сезоні Тов. ім. М. Шашкевича, від. 94., відбудуться в неділю, 14. вересня, точно в годині 11.30 зраня, зараз по Сл. Божій. Є важні справи до рішення, тому мусово прибути на збори, бо через членську байдужність, що не приходять на збори, тяжко щось урядови зробити. Фактом є, що якщо уряд зробить і то мусова справа, так зараз членство невдоволене, а вину за це поносять усі члени, а не сам уряд. Так не повинно бути, бо кожний член повинен інтересуватися Товариством. Приходіть усі начас, а там довідаєтеся, коли загостить до нас головний урядник У. Н. Союзу, гол. секр. Д. Галичин. Тоді можете багато довідатися за У. Н. Союз. — А. Патра, рек. секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Збори Тов. ім. Івана Франка, від. 146., відбудуться в неділю, 14. вересня, в год. 1. пополудні під ч. 13530 Charest. Просимо всіх членів прийдіть на збори, бо маємо багато важних справ. Членів, що мають довг в Тов., просимо прийдіть на збори й по можности вирівнайте свій довг, бо в противнім разі будете суспендовані. Апелюємо до вас, Шановні Члени, сповніть свій народний обовязок. Маєте знайомих, сусідів, кумів, маєте жінки, маєте своїх дітей: зорґанізуйте хотяй одного члена або зі своєї фамілії. Як Вам трудно, повідоміть секретаря, а він Вам поможе, за що отримаєте надгороду від У. Н. Союзу за свій труд. Я записував би, але я тільки сам, а в нас так практикується, нехай секретар шукає, пише. Я вже багато записав, запишіть або зорґанізуйте хотяй по одному членови. Кожен може, як схоче. Отож на слідуючі збори прийдіть з новими членами або повідоміть мене: — П. Андрушків, 12311 Moran St., Detroit, Mich.

МОНЕСЕН, ПА. — Місячні збори Бр. св. ап. Петра і Павла, від. 338., відбудуться в неділю, 14. вересня, в 2. годині по обіді в українській гали на 2. вулици 213 Скулмекер Евню. Проситься довгуючих членів прийти й вирівнати свої залеглости. — За уряд: Михайло Коваль, предс.; Павло Янковський, кас.; Микола Куць, секр.

МЕНВИЛ, Н. ДЖ. — Збори Тов. ім. Шевченка, від. 349., відбудуться в неділю, 14. вересня в 2. год. пополудні в Набожинського. Проситься членів прийти на збори на означений час. Припоминаємо членам довгуючим, або свої довги сплачували, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Ілько Шеґера, предс.; Дмитро Федина, акс.; Никола Лісний, секр.

ТОМАСТОН, КОНН. — Триквартальні збори Тов. Українська Січ, від. 421., відбудуться 13. вересня в 8. годині вечером в Українській Галі на Проспект улиці. Проситься всіх членів прибути на збори, на котрих буде триквартальне справоздання секретаря і касієра. — Йосиф Шеремета, предс.; Шипінька Михайло, кас.; Пилип Чесьнік, секретар.

КОНФЕРЕНЦІЯ ДИКТАТОРІВ. — Підчас пяти-дневої конференції Гітлера з Мусолінім диктатори відвідали східний фронт. На світлині вони дивляться з літака на територію, на котрій німецькі війська бються з російськими.

БРИДЖПОРТ, КОН. — Збори Тов. Січ, від. 59., відбудуться в суботу, 13. вересня, в годині 7:30 вечером в гали під церквою. Минувшого місяця з важних причин збори не відбулись, то всякі справи залишено на цей місяць, котрі мають рішатись, але як буде відповідне число членів присутних. Наш відділ числить поверх сто двацять членів, а на зборах майже кожного місяця присутних членів найбільше тринацять. Причина тому: недбалість. Хто з членів не може прибути на збори через працю, то місячну вкладку мушений донести на руки касієра або секретаря перед 25. Знова котрі члени вічно довгують, повинні вже раз свій довг сповнити, бо під сей час кожний працює і нема причини довгувати. — Д. Черняєський, предс.; М. Ґалькевич, кас.; І. Глива, секр.

LACKAWANNA, N. Y. — A meeting of Branch 475 of the Ukrainian National Association will be held Sunday September 14, 1941 at 134 Holland Ave., Lackawanna, N. Y.
Catherine Boyko, Sec.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Триквартальні збори 204. відділу відбудуться в суботу, 13. вересня, в год. 8:15 вечір в галі Укр. Прав. Громади, 334 Іст 14. вулиця. На тих зборах мають бути обовязково приявними всі члени відділу, бо уряд і контрольна комісія здадуть звіт з дотеперішньої діяльности в році 1941., а також виголосить доклад **головний секретар У. Н. Союзу Д. Галичин** на тему **„Нові завдання У. Н. Союзу"** По притім будуть полагоджуватися інші справи відділу. В той день і в тій галі члени будуть могли платити членські вкладки вже в год. 7. вечір. — Е. Ляхович, предс.; М. Близнак, секр.

РОВЕЙ, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. Згода, від. 294., відбудуться в суботу, 13. вересня в год. 8. ввечер в гали, де звичайно. Проситься всіх членів прийти та вплатити свої вкладки начас. Не можна протягати до останнього дня, бо тим робиться прикрість урядові, котрий мусить висилати ввесь розмет начас до гол. каси У. Н. Союзу. Взивається тих членів, котрі минулого місяця були суспендовані, щоб прийшли і заплатили свій довг, щоб не були виключені. Щодо неприсутности члена, бодай одного з родини, на зборах, то ми тримаємося ухвали, що була проголошена попередно, назначувати кари; Тепер всі роблять і годі з каси докладати до розмету, як вперед. До сего мається много справ до полагодження. Хто бажав би стати членом У. Н. Союзу або вписати дітей, нехай зголоситься на збори. — За уряд: Ґ. Король, предс.; С. Музика, кас.; Я. Салій, секр.

БРОНКС, Н. Й. — Чвертьрічний мітинг Тов. Згода, від. 210., відбудеться в суботу, 13. вересня, в 8. годині вечером, в гали під ч. 3394 E. Tremont Ave. На порядку нарад важні справи до полагодження. — С. Завадовський, предс.; І. Франко, секр.; Т. Давидів, кас.

ДВІ ОСОБИ ЗГИНУЛИ. — Підчас залізничої катастрофи на дорозі залізниці „Ню Гейвен", коло Савт Кент, у стейті Конетикот, льокомотива вискочила з рейок і звалилася в став Геч. З пасажирів, котрі майже в цілости складалися з дітей, що вертали з табору до Ню Йорку, не згинув ніхто. Згинули лише два машиністи.

ТАРЗАН, ч. 396. Справа кількох хвилин.

Тарзеля думала про білого велетня. Якби лиш він сюди прийшов, він врятував би Тома. А її він вже міг би залишити.

Так думала собі Тарзеля в хвилину, як Тарзан з цілої сили прямував до них, щоб чимнебудь їм помогти.

Нагло дудніння малпячих дрючків притихло. Наступила хвилина зловіщого спокою. Малпи припинили танець.

Нагло з малпячих пащек роздались водночас переразливі голоси: „Дум, дум, дум, дум! Вбивай жертви зараз!"